

TRH S BANÁNY V ČR

Ceny a spotřeba

Průměrná cena banánů v roce 2009 byla 30,56 Kč, přičemž se během roku poměrně zásadně měnila (viz Graf. č. 1). Čeští spotřebitelé utratili v roce 2009 za banány 3,7 miliardy Kč (375 Kč / měsíc / osoba). Češi průměrně spotřebují 11,68 kg banánů za rok. **Po jablkách jsou banány nejoblíbenějším ovocem Čechů** (a tedy nejoblíbenějším tropickým ovocem) – viz graf č. 2 (v grafu odsouvá banány na třetí místo složená kategorie pomerančů a mandarinek).

Podle zjištění našich dobrovolníků byla průměrná cena banánů od března do října roku 2010 27,14 Kč.

Dovoz banánů

V roce 2009 se do ČR dovezlo 157 100 tun banánů a 34,5 tun bylo vyvezeno (reexportováno). Vynecháme-li reexport z ostatních evropských zemí, nejvíce banánů se k nám v minulém roce 2009 dovezlo z Ekvádoru, z Kolumbie, z Kamerunu, z Kostariky. Dále jde například o Panamu, Surinam, Dominikánskou republiku a Pobřeží slonoviny.

Nejvíce reexportovaných banánů pochází z Francie, Německa a Belgie a dá se předpokládat, že co do země původu půjde o podobné destinace jako v případě přímého dovozu do ČR, v případě Francie ještě navíc o Guadeloupe a Martinik.

Tyto dvě země (Guadeloupe a Martinik) se velice často objevovaly i v šetření našimi dobrovolníky – z celkem 255 záznamů se objevily v 75 případech. Maloobchodní řetězce je nakupují především kvůli tomu, že jsou levnější – jde o země AKT (skupina států z Afriky, Karibiku a Tichomoří, většinou bývalých kolonií). Na banány z těchto zemí je totiž uvaleno nižší clo než v případě těch z Latinské Ameriky.

Fungování trhu

Valná většina menších firem figurujících na českém trhu s banány nakupuje přímo ČR od některé z čtyř největších firem na trhu (Čerozfrucht, Hortim, GIRA a EFES), které je do České republiky dovážejí kamiony z evropských přístavů (nejčastěji jde o Belgii, Holandsko, Německo a Francii). Menší firmy dodávají především do restauračních zařízení, škol a hotelů, maloplošných prodejen, větší provozují buď dozrávárnu a velkosklad a nebna základě dlouhodobých kontraktů dodávají banány maloobchodním řetězcům (popř. kombinace předchozího).

Většina firem uvedla jako velmi důležité aspekty při nákupu banánů cenu a kvalitu, za spíše nedůležité, popřípadě zcela nedůležité považují dopad pěstování na životní prostředí v místě produkce a pracovní podmínky pracovníků na plantážích. Poslední dva aspekty označila většina firem jako ty, které nemohou ze své pozice ovlivnit, protože nakupují banány až v ČR, nebo jako ty, které za důležité nepovažují, protože to po nich nevyžadují jejich zákazníci.

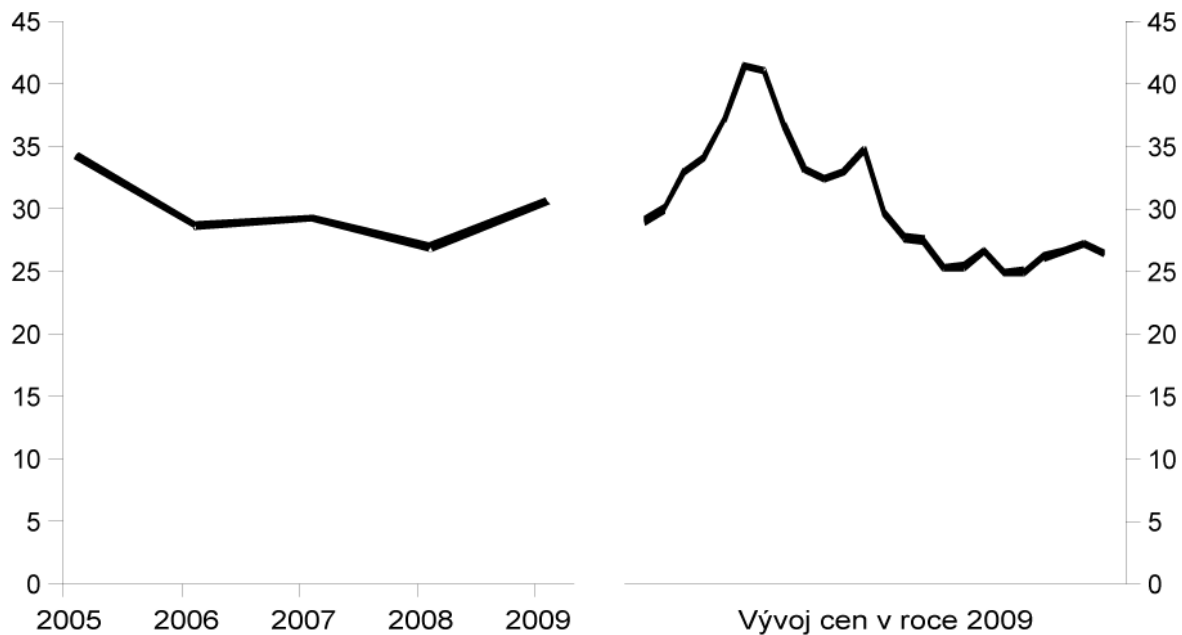
Supermarkety

Naši dobrovolníci během sedmi měsíců pozorovali nejen ceny banánů, ale i země jejich původu. Velice často se ale stalo, že údaje na štítku nebo cenovce nebyly v souladu s údaji na krabici, ve které byly banány zabaleny nebo přímo na nálepce na banánu. Nejčastěji zjištěnou značkou banánů byly Amigo (Kostarika) Chiquita (Kostarika, Panama, Ekvádor), SCB Premium (Pobřeží Slonoviny a Kamerun), COBANA (Ekvádor, Kamerun) a Banane de Guadeloupe&Martinique.

Údaje vycházejí z výzkumu, který provedla v průběhu března až října roku 2010 NaZemi (v té době Společnost pro Fair Trade). Sledovali jsme a analyzovali data Českého statistického úřadu týkající se spotřebitelských cen (banán je součástí spotřebního koše vedle například mléka, chleba či eidamu). Dále jsme analyzovali data Státního zemědělského a intervenčního fondu, který pravidelně vydává Zprávu o trhu s ovocem. Více než 60 dobrovolníků Společnosti pro Fair Trade sledovalo v maloobchodních řetězcích v různých městech ČR ceny banánů, značku a zemi jejich původu. Pomocí reklamních letáků jsme i analyzovali i „akce“ řetězců.

Na konci října tohoto roku jsme pak ve spolupráci s Mendelovou univerzitou v Brně oslovili zhruba 30 firem působících na českém trhu s banány.

Graf č. 1 Vývoj spotřebitelských cen banánů v ČR 2005–2009, týdenní vývoj v roce 2009, zdroj: ČSÚ

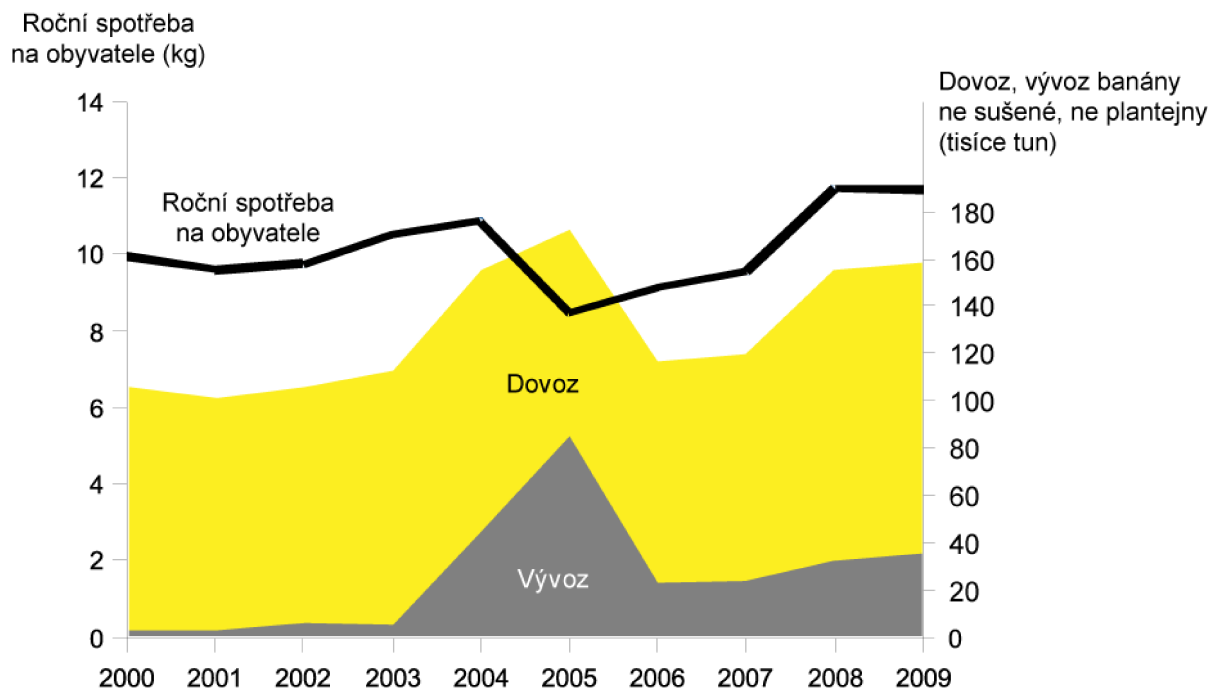

Graf č. 2 Spotřeba jednotlivých druhů ovoce v ČR, 2009

Ovoce	Spotřeba (kg)	Podíl	Ovoce	Spotřeba (kg)	Podíl
Jablka	24,18	30 %	Lesní plody	2,12	3 %
Pomeranče a mandarinky	12,55	15 %	Hrušky	2,1	3 %
Banány	10,54	13 %	Jahody zahradní	2,09	3 %
Švestky	4,07	5 %	Meruňky	1,84	2 %
Broskve	3,8	5 %	Rybíz	1,39	2 %
Ostatní jižní ovoce	3,73	5 %	Třešně	1,27	2 %
Vinné hrozny	3,23	4 %	Višně	0,72	1 %
Citróny a grapefruity	3,22	4 %	Angrešt	0,45	1 %
Ořechy	3,04	4 %	Ostatní ovoce	0,76	1 %

zdroj: ČSÚ

Graf č. 3 Roční spotřeba na obyvatele v kg 2000–2009, dovoz a vývoz banánů 2000–2009

zdroj: ČSÚ